

РЕШЕНИЕ

№ 111

гр. София, 21.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 11-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на четиринадесети февруари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Бистра Николова

Членове: Милен Василев
Светлин Михайлов

при участието на секретаря Ива Андр. Иванова
като разгледа докладваното от Милен Василев Въззивно търговско дело № 20211001001231 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба от 26.11.2021 г. на ищеца „БГ Яхтинг“ ЕООД срещу решението от 28.10.2021 г. по т. д. № 510/2021 г. на Софийския градски съд, VI-18 състав, с което:

- е отхвърлен предявеният срещу „Си Енерджи“ Н.Е.П.А иск за заплащане на сумата 16000 евро, представляваща обезщетение за неизпълнение на задължение на ответника по чл. 15, ал. 2 от предварителен договор за покупко-продажба на плавателен съд от 2.02.2018 г. за безвъзмездно предоставяне ползването на плавателния съд, ведно със законната лихва от 31.08.2020 г. до изплащането;
- ищецът е осъден да заплати на ответника сумата 2 243,83 лв. – съдебни разноски.

В жалбата се твърди, че неправилно и необосновано СГС е приел за недоказано наличието на неизпълнение от ответника на задължението по чл. 15, ал. 2 от процесния договор. Твърди се, че това е следствие от допуснати от съда съществени процесуални нарушения във връзка със събирането на доказателства. Твърди се, че неправилно съдът не допуснал свидетел, поискан своевременно в исковата молба. Същият бил поискан за установяване на искане от ищеца до ответника за ползване на плавателния съд през 2018 г., като същевременно съдът е отхвърлил иска именно поради неустановяване на това обстоятелство. Поддържа се и, че с определението от 30.08.2021 г. съдът е приел това доказателствено искане за ненужно с оглед писмените данни и липсата на изрично оспорване от ответника, а и не е дал указания за него до ищеца по чл. 146, ал. 2 ГПК, с което е създал очакване у ищеца, че фактът е установен. Твърди се, че неправилно съдът е приел, че ищецът не е твърдял, че е отправил искане за ползване за 2018 г., каквото твърдение се

съдържало в исковата молба и в допълнителната искова молба. Твърди се, че неправилно е изтълкувана клаузата на чл. 15, ал. 2 от договора, според която при наличие на покана за ползване ответникът може да отложи изпълнението си на задължението за 2019 г., когато не може да се позовава на пълна заетост, а е длъжен да предвиди ищеца в графика за ползване на яхтата за тази година. Сочи се, че дори и от представения от ответника документ, наименован „Специален формуляр за информационни данни на професионален съд“, се установявало липсата на данни за заетост на яхтата за периодите 24.08 – 4.09.2019 г., 8.09 – 20.09.2019 г., 28.09 – 9.10.2019 г., 28.09.2019 – 14.03.2020 г. В жалбата са направени и доказателствени искания.

Предвид изложеното жалбоподателят моли въззивния съд да отмени обжалваното решение и да уважи предявения иск.

Въззиваемият „Си Енерджи“ Н.Е.П.А – ответник по иска – чрез процесуалния си представител оспорва жалбата. Претендира разноси.

Софийският апелативен съд, като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение и съобразно чл. 12 от ГПК във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на въззиваемия, намира за установено следното:

Първоинстанционният съд е бил сезиран от „БГ Яхтинг“ ЕООД с молба от 31.08.2020 г. за издаване на европейска заповед за плащане /предмет на т.д. № 1650/2020 г. на СГС/, която на осн. чл. 17 от Регламент /ЕО/ № 1896/2006 е трансформирана в искова молба, конкретизирана с молба от 15.03.2021 г., с която срещу „Си Енерджи“ Н.Е.П.А, регистрирано в Гърция, е бил предявен иск за заплащане на сумата 16 000 евро, представляваща обезщетение за неизпълнение на задължение на ответника по чл. 15, ал. 2 от предварителен договор за покупко-продажба на плавателен съд от 2.02.2018 г. за безвъзмездно предоставяне ползването на плавателния съд, ведно със законната лихва от предявяване на иска до изплащането.

В исковата молба се твърди, че на 2.02.2018 г. бил сключен тристранен предварителен договор за покупко-продажба на плавателен съд тип яхта /ветроходен катамаран/, марка и модел Fountain Pajot Saba 50, с наименование Paradise Sailing – 2, с регистрация към онзи момент Бс 2436, по който договор продавач бил „Парадайз – Транс“ ООД, купувач – ответника, а ищецът бил брокер по сделката. Окончателният договор за продажба бил подписан на 23.04.2018 г., след което е предаден плавателния съд и пререгистриран в корабните регистри на Република Гърция. Твърди, че съгласно чл. 15, ал. 2 във връзка с чл. 7 и чл. 13 от предварителния договор ответникът – купувач се задължил да предостави безвъзмездно на ищеца ползването на яхтата за период от една седмица извън активния туристически сезон през 2018 г. или 2019 г. Ответникът не изпълнил задължението си, въпреки отправените от ищеца многобройни покани, включително и с имейл от 22.08.2019 г. за ползване през месец септември 2019 г. Твърди, че с покана от 24.02.2020 г., доставена на 11.03.2020 г. е претендирал обезщетение за неизпълнение на договора в размер на 16 000 евро, съответстващо на пазарната цена за едноседмично ползване на плавателния съд, каквото ответникът не заплатил.

По делото е представен предварителен договор за продажба на яхта от 2.02.2018 г., сключен в гр. Бургас между продавача „Парадайз – Транс“ ООД, купувача „Си Енерджи“ Н.Е.П.А /Sea Energy М.С.Р.У/, със седалище в гр. Глифада – Гърция, и брокера „БГ Яхтинг“ ЕООД. С договора продавачът се задължил да продаде на купувача движима вещ: ветроходен катамаран с име Paradise Sailing – 2, с рег. № Бс 2436, регистриран в пристанище Бургас, марка и модел Fountain Pajot Saba 50, номер на корпуса – FR-FPA55054J617, максимална дължина – 14,98 м. Според чл. 2

окончателният договор следва да бъде сключен в 30-дневен срок. Уговорена е продажна цена от 699 788 евро без ДДС, от която 69 978 евро следва да се заплати в срок от 10 дни от подписване на предварителния договор по банкова сметка на брокера, а остатъкът – в деня на сключване на окончателния договор по банкова сметка на продавача. Според чл. 5 брокерът действа като гарант и за двете страни до приключване на продажбата, като ще прехвърли на продавача сумата за първата вноска по сметка, която ще бъде определена от продавача до датата на приключване на сделката. Според чл. 7 комисионната на брокера е изключително задължение на продавача, а в чл. 8 е уговорено място на доставка – гр. Созопол. Според чл. 13, ал. 1 всички такси, свързани с покупката на яхтата, са за сметка на купувача, който гарантира обезщетяване и обезщетява продавача и брокера за плащането на същите. В чл. 14 е посочено, че яхтата в момента е на лизинг, като лизингодател и собственик е „Уникредит Лизинг“ ЕАД, а лизингополучател е продавачът, но е поето задължение да се заплатят всички лизингови вноски и да се придобие собствеността. В чл. 15, ал. 2 е предвидено следното: *„Купувачът се задължава да предостави на брокера едноседмично безвъзмездно ползване на катamarана SABA 50 с минимум триседмично уведомление, но извън периода 15.07.2018 г. – 31.08.2018 г. и в случай, че яхтата не е ангажирана. В случая, че яхтата не е налична в желания период, купувачът трябва да предложи първата налична дата. Ако яхтата е напълно резервирана за сезон 2018 г., брокерът си запазва правото да използва яхтата през сезон 2019 г. при същите условия, както е описано в настоящия член“*. В чл. 18 е уговорено, че всички спорове ще бъдат решавани от компетентния български съд, а според чл. 19 за неуредените въпроси ще се прилага българското законодателство.

Окончателният договор за продажба е бил сключен между продавача и купувача на 23.04.2018 г. в гр. Бургас, като на същата дата е подписан и приемо-предавателен протокол. В договора също е уговорено, че всички спорове ще бъдат решавани от компетентния български съд и ще се прилага българското право.

Представена е разпечатка от електронно писмо от 22.08.2019 г. на английски език и в превод на български език /л. 22 – 23 от делото на СГС/, изходящо от Т. П. и изпратено от електронен адрес ***** на електронен адрес *****. В същото е отправено запитване за графика на яхтата и по-специално – дали има налични чартърни седмици след 19.09, като е посочено, че според договора брокерът има право на чартърна седмица по време на сезона, като се изключи периода 15.07 – 30.08, като брокерът предизвести 3 или повече седмици преди чартирането, което изискване било изпълнено. Посочено е, че питането е от името на П. Б..

Представени са и разпечатки от компютърно приложение WhatsApp с проведен чат между Т. П. и акаунт К. S. S. 50 от 26.08 и 27.08.2019 г., с изпратен в него файл – официално запитване от 27.09.2019 г. от П. Б..

Представена е покана от 24.02.2020 г. на английски език и в превод на български език, изходяща от адв. В.К. с адресат ответното дружество. В същата се сочи, че ответникът не е изпълнил задължението си по чл. 15, ал. 2 от договора от 2.02.2018 г., поради което се претендира обезщетение в размер на стойността на едноседмичното ползване в размер на 16 000 евро. Даден е срок от 7 дни за доброволно плащане, в който случай ищецът е съгласен да получи и сумата 12 000 евро. Поканата е изпратена за връчване по пощата на адреса на управление на ответното дружество – Гърция, гр. Глифада, ул. „Елефтериас“ № 28, като е връчена срещу подпис – видно от приложената обратна разписка с пощенски печат от 11.03.2020 г., като е представен документ за заплащане на пратката от „Български пощи“ от 24.02.2020 г.

Видно от представения временен акт за националност от 3.05.2018 г. процесната ветроходна яхта е била регистрирана в Централна пристанищна администрация Пирея на името на ответното дружество с разрешение за плаване под гръцки флаг.

Представена е разпечатка от интернет сайт с условията за отдаване под наем на плавателен съд „Sea Energy V“, съдържаща спецификация на яхтата, включително и снимков материал, както и описание на чартиране на процесния ветроходен катамаран, като са посочени три сезона: висок – юли-август с цена 18 000 евро на седмица, среден – юни и септември с цена 16000 евро на седмица и нисък – октомври – май с цена 14 000 евро на седмица.

Видно от представеното удостоверение от 17.06.2020 г., издадено от Министерство на корабоплаването и островната политика на Република Гърция, ответното дружество е вписано в Регистъра на мореплавателните дружества с плавателни съдове за отдиш, като видно от същото в Управителния съвет са лицата Й. Г. Д., М. А. Д. и Х. Г. Д., като представляващ дружеството е М. А. Д..

Представени са специални формуляри за информационни данни за професионален съд № 35402 и № 39057, издадени от Министерство на корабоплаването и островната политика на Република Гърция, за процесния плавателен съд с наименование „Си Енерджи V“ /Sea Energy V/, собственост на ответника.

В първоинстанционното производство е изслушано и прието заключение на съдебно-оценителна експертиза, изготвена от вещото лице С. В.. Вещото лице след направени проучвания в общодостъпната информация в Интернет е установило, че ответното дружество предлага целогодишно под наем плавателен съд /ветроходен катамаран/ „Sea Energy V“ за територията на Република Гърция – сайта на Boataround <https://www.boataround.com>, на сайта на Lxhury Charter Group <https://www.luxurychartergroup.com>, както и на сайта на официалния сайт на DMA Yachting <https://mygreekchartet.com> – страница 3 от заключението. Според вещото лице пазарната стойност на наем на този плавателен съд за една седмица в нисък сезон възлиза на 14 000 евро. В съдебно заседание след запознаване с допълнително представените доказателства вещото лице уточнява, че за Гърция месец септември не е извън активния сезон, като е по-скоро среден сезон, за който средната наемна цена на същия плавателен съд е 16 000 евро. Уточнява и че разходите за екипаж са включени в посочената цена, като по принцип са за сметка на наемателя, а таксите за пристанища са променливи величини и се определят по договореност от кого да се поемат, като не са включени в даденото от експерта обезщетение.

Във въззивното производство е разпитана свидетелката М. З.. Същата заявява, че от 2013 г. работи като търговски представител в ищцовото дружество, чийто основен предмет на дейност бил свързан с посредничество при продажбата на яhti. Свидетелката си спомня за процесната сделка, по която преговорите започнали в началото на 2018 г., като ищецът представлявал продавача „Парадайз – Транс“ ООД и обявил продажбата в международен интернет сайта за продажба на яhti, след което ответникът – гръцко дружество – се свързал с ищеца. Яхтата била ветроходен катамаран, френска марка „Фонтен Пажо“, употребявана. Преговорите се водели с адвоката на ответника – П. и със собственика на фирмата – М.. С адвоката се комуникирало по телефон или имейл, а със собственика – по телефон във връзка с търговските въпроси. След приключване на сделката и след предаване на яхтата през 2018 г. свидетелката провела няколко телефонни разговора с адвоката и собственика с цел уговаряне на подходящи периоди за отдаване на яхтата за ползване от ищеца, както било уговорено в предварителния договор. Идеята била ползването на

яхтата да бъде предоставено на клиенти на ищеца – под наем или с рекламна цел, за да закупят подобна яхта. По тази причина запитванията на ищеца за свободни дати били обвързани с конкретни запитвания на подобни потенциални клиенти. Не се постигнала уговорка със собственика за 2018 г., тъй като не се намерили свободни дати за ползване на яхтата за периодите на запитване. Ищецът няколко пъти се опитвал да промените желаните периоди, но също безуспешно. От страна на собственика на ответното дружество нямало отправени предложения за други свободни периоди. През 2019 г. комуникацията по този въпрос се водела от друг служител на ищцовото дружество, но също не се постигнало съгласие и ответникът не предложил свободни дати за ползване на яхтата.

Други доказателства не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК и е допустима. Разгледана по същество е **основателна.**

I. По иска по чл. 79, ал. 1 ЗЗД

Предмет на делото е претенция на ищеца за заплащане на сумата 16 000 евро, заявена като обезщетение за неизпълнение на договорно задължение.

Между страните не се спори, а това се установява и от доказателствата, че: **1)** на 2.02.2018 г. е бил сключен тристранен договор между дружествата „Парадайз – Транс“ ООД, „Си Енерджи“ Н.Е.П.А /Sea Energy M.C.P.Y/ и „БГ Яхтинг“ ЕООД; **2)** съглашението обективира предварителен договор, с който продавачът „Парадайз – Транс“ ООД се е задължил да продаде на купувача „Си Енерджи“ Н.Е.П.А плавателен съд /яхта/ – ветроходен катамаран с име Paradise Sailing – 2, с рег. № Бс 2436, регистриран в пристанище Бургас, марка и модел Fountain Pajot Saba 50, за цена от 699 788 евро без ДДС; **3)** по този предварителен договор брокерът „БГ Яхтинг“ ЕООД е поел задължение спрямо двете страни да получи по своя банкова сметка първата вноска от цената в размер на 69 978 евро, която следва да се заплати в срок от 10 дни от подписване на този договор, като тази вноска следва да преведе на продавача след сключване на окончателния договор, или да върне на купувача – ако не се стигне до сключване на окончателен договор; **4)** окончателният договор е бил сключен на 23.04.2018 г.; **5)** в съдържанието на предварителния договор е включена и клаузата на чл. 15, ал. 2, обективираща самостоятелно съглашение, с което купувачът /ответника/ е поел задължение да предостави на брокера /ищеца/ едноседмично безвъзмездно ползване на яхтата през 2018 г. и 2019 г. при определени условия; **6)** яхтата не е била предоставена за ползване в посочения период от ответника на ищеца, за което последният претендира заявеното обезщетение за неизпълнение.

Възраженията на ответника, очертаващи спорните въпроси по делото, са за: **1)** нищожност на това съглашение, поради липса на уговорки за същественото съдържание съобразно чл. 185 КТК; **2)** едностранно прекратяване на договора от страна на ответника; **3)** липса на задължение от ответника за заплащане на възнаграждение на брокера за посредничеството по продажбата на яхтата; **4)** отпадане на действието на тази клауза, тъй като не била предвидена в последващия окончателен договор; **5)** не са налице уговорените условия за предоставяне на ползването, тъй като яхтата е била ангажирана /заета/ изцяло през 2018 г. и 2019 г.; **6)** липсват вреди за ищеца – не било доказано, че е претърпял загуби или пропуснал ползи от неизпълнението; **7)** претендираното

обезщетение не може да се съизмерва със средния пазарен наем на яхтата, тъй като не включвал наемане на екипаж, гориво, провизии и др. разходи, каквито страните не са уговаряли; 8) вземането е погасено по давност. По тези възражения въззивният съд намира следното:

1. Преди всичко следва да се отбележи, че процесният договор от 2.02.2018 г., сключен в писмена форма на английски и български език, вкл. и в частта по чл. 15, ал. 2, е търговски и с международен елемент, доколкото страните по него са с различна националност – ответникът е търговско дружество, регистрирано в Гърция, а ищецът и продавачът са български търговски дружества, като мястото на основна стопанска дейност на същите е в съответните държави по регистрацията. Това поставя въпроса за приложимото материално право към този договор, който се урежда съобразно приложимия Регламент № 593/2008 относно приложимото право към договорните задължения. Страните по договора са се възползвали от възможността по чл. 3 от регламента да изберат приложимото към договора право, като в чл. 19 изрично са избрали българското право. Съобразно чл. 25, ал. 1 от Регламент /ЕС/ № 1215/2012 са избрани за международно компетентни българските съдилища – чл. 18 от договора.

2. Претенцията се основава на клаузата на чл. 15, ал. 2 от процесния договор, гласяща: *„Купувачът се задължава да предостави на брокера едноседмично безвъзмездно ползване на катamarана SABA 50 с минимум триседмично уведомление, но извън периода 15.07.2018 г. – 31.08.2018 г. и в случай, че яхтата не е ангажирана. В случая, че яхтата не е налична в желания период, купувачът трябва да предложи първата налична дата. Ако яхтата е напълно резервирана за сезон 2018 г., брокерът си запазва правото да използва яхтата през сезон 2019 г. при същите условия, както е описано в настоящия член“.*

Въпросната клауза представлява самостоятелен договор между ищеца и ответника, различен от предварителния договор за продажба между ответника и продавача. Анализът на това съглашение сочи, че основното му съдържание се състои от поетото от ответника задължение спрямо ищеца да предостави за ползване процесната яхта за срок от 1 седмица през 2018 г. или 2019 г., срещу което ищецът не дължи насрещна имуществена престация – ползването е безвъзмездно. Останалото съдържание на клаузата урежда как се определя конкретния период на ползване, макар текстът да страда от редица несъвършенства. Така неяснота съществува относно израза *„с минимум триседмично уведомление“* – буквалният текст го свързва с поведението на ответника, който *„се задължава да предостави ползването... с минимум триседмично уведомление“*, а не с поведение на ищеца. Все пак съответно на чл. 20 ЗЗД е тълкуване, че действителната обща воля на страните е била това изискване да е относимо именно към ищеца, като погрешно е използван съюзът *„с“* вместо *„при“*, което се извлича от сравнението със следващото изречение, в което се говори за *„желания период“*. Подобно желание очевидно може да бъде заявено само от бъдещия ползвател, а не от този, който следва да предостави ползването – в обратната хипотеза изразът би бил *„предложения период“*. Същевременно, въпреки задраскването на израза *„в случай, че яхтата не е ангажирана“*, то от изр. 2 и 3 следва, че това условие не е отпаднало напълно, а е ограничено приложното му поле – досежно допустимия отказ от ищеца. Прочее, тълкуването на тази клауза сочи, че 1-седмичният период на ползване следва да се определи по следния начин:

- периодът следва да е през 2018 г. или 2019 г., извън периода 15.07.2018 г. – 31.08.2018 г.;
- ищецът следва **през 2018 г.** да уведоми еднократно ответника за желанния период на ползване поне 3 седмици преди началото на този период;

- ответникът може да откаже заявения период, ако яхтата е била резервирана за ползване от негови клиенти или неналична по други причини, вкл. да откаже на това основание за цялата 2018 г.;
- при подобен отказ ответникът следва да предложи за ползване „*първата налична дата*“, т.е. сам да предложи друг възможен 1-седмичен период, през който ще осигури наличността на яхтата.

Специално следва да се подчертае, че ползването следва да е през 2018 г., а по-изключение – през 2019 г. Ако ищецът е пропуснал да заяви желан период на ползване през 2018 г., то задължението на ответника се погасява изцяло. Това задължение продължава да съществува и през 2019 г. само при заявено желание за 2018 г. и отказ на ответника поради ангажираност на яхтата през желания период или през цялата 2018 г. Веднъж обаче заявено от ищеца желание за ползване през 2018 г. освобождава същия от необходимостта да заяви повторно желание за ползване през друг период, вкл. и през 2019 г. В тази хипотеза самият ответник следва да предложи на ищеца „*първата налична дата*“, т.е. свободен период за ползване, който може и да е през 2019 г. Ако ответникът не предложи друг период на ползване, то той е в неизпълнение на този договор. Ако ответникът е отправил подобно насрещно предложение, но ищецът не го е приел или не се е възползвал, то задължението на ответника се счита за надлежно изпълнено. Следователно, ответникът е в неизпълнение при следните кумулативни условия: **1)** заявено през 2018 г. от ищеца желание за ползване на яхтата през посочен 1-седмичен период, различен от периода 15.07.2018 г. – 31.08.2018 г.; **2)** отказ на ответника да предостави ползването на яхтата през този период; **3)** липса на предложен от ответника друг период за ползване през 2018 г. или 2019 г. или макар и предложен и приет, но фактически не изпълнено задължение за предоставяне на яхтата през този период.

3. Съглашение с горното съдържание е правновалидно, макар, че уговореното ползване на яхтата е безвъзмездно. То не противоречи на императивни правни норми, нито накърнява добрите нрави или публичен интерес. Подобно споразумение е изцяло в рамките на свободата на договаряне по чл. 9 ЗЗД. Ирелевантни за допустимостта на съглашението са мотивите на страните за сключването му, нито намеренията на ищеца за това кои конкретни физически лица ще упълномощи да ползват яхтата от негово име през уговорения период и при какви условия – възмездно или безвъзмездно. Страните са търговци, за които се предполага, че знаят най-добре какви са техните стопански интереси и как да ги защитават. Сключеният договор е задължителен за тях – *pacta sunt servanda* /чл. 20а ЗЗД/.

Противно на възраженията на ответника този договор е ненаименован и не представлява договор за наем на кораб по смисъла на чл. 184 КТК, нито договор за заем за послужване по смисъла на чл. 243 ЗЗД. Не става въпрос за наем, тъй като липсва уговорена наемна цена – уговорено е бъдещо **безвъзмездно** ползване. Липсва и съществен елемент, за да бъде заем за послужване, който договор е реален – ползването на вещта реално да е предоставено. В случая се касае за обещание да се предостави за **бъдещо** безвъзмездно ползване плавателен съд, а едва след реалното предоставяне може да възникне заемно отношение. Дори обаче след възникване на подобно заемно отношение за него не би била приложима разпоредбата на чл. 249, ал. 2 ЗЗД, даваща право на заемотателя всякога да поиска връщане на вещта, тъй като тя е приложима само при безсрочен договор или без определена цел на ползване, докато в случая срокът на ползване е

относително определен /1-седмичен/, като е посочено как се определя конкретния времеви период, и целта е ясна, предвид предназначението на плавателния съд. Приложима би била възможността по чл. 249, ал. 1, изр. 2 ЗЗД – при срочен заемен договор заемателят да го прекрати предсрочно, ако сам неотложно се нуждае от вещта, поради непредвиден случай, заемателят престане да съществува или не изпълнява задълженията си по чл. 244 ЗЗД /да полага спрямо вещта дължимата грижа и да я ползва по предназначение/. Прочее, дори и в хипотезата на чл. 249, ал. 1, изр. 2 ЗЗД заемотателят не разполага с правото да прекрати ползването на вещта по своя свободна преценка, а само при определени основания, които следва да докаже, вкл. неотложната си нужда от вещта и непредвидения случай. В конкретния случай основанията по чл. 249, ал. 1, изр. 2 ЗЗД са неприложими към процесния договор, тъй като той не е заем за послужване. Дори обаче да беше такъв, то противно на тезата на ответника той не би разполагал с правото да прекрати този договор по всяко време, когато реши, а само при наличие на основание по чл. чл. 249, ал. 1, изр. 2 ЗЗД, каквото ответникът не твърди.

Тъй като договорът не е наемен по чл. 184 КТК, то и не е необходимо да съдържа реквизитите по чл. 185 КТК. Въпросът обаче следва да се разгледа и в друг аспект, поставен от ответника – дали процесният договор съдържа уговорки за естественото и същественото му съдържание, обуславящи действителността му. Такива според ответника представляват следните въпроси: място на предаване и на връщане на яхтата, район на плаване, за какво ще се ползва яхтата, коя страна ще назначава екипажа и ще заплаща възнаграждението му, коя страна ще заплаща разходите по пристанищата, количеството гориво при предаване и при приемане, коя страна ще носи отговорност за погиването и/или повредите на яхтата или на съоръженията.

Действително подобни уговорки договорът изрично не предвижда, като въпросите са съществени относно ползването на плавателния съд предвид специалния му режим, строго нормативно регулиран. Според въззивния съд обаче надали съгласявайки се с процесната клауза страните са искали тя да бъде нищожна като безпредметна. Принцип при тълкуването на договорите е в случай на съмнение да се даде предимство на това значение, което е в полза на запазване действителността на договора (*favor contractus*). Ето защо чрез тълкуването на процесния договор съобразно целта му, обичаите в практиката и добросъвестността /чл. 20 ЗЗД/ следва да се извлече съдържанието на уговорките относно поставените от ответника въпроси. Това следва да се извърши като се има предвид безспорното по делото обстоятелство, че процесната яхта е закупена от ответника с оглед предмета му на дейност – отдаване под наем на яхтата за туристически услуги, при които екипажът и всички разходи по яхтата се поемат от ответника, а срокът на това туристическо ползване е обичайно 1 седмица – видно от всички представени разпечатки от специализирани Интернет сайтове, съдържащи обявления относно ползването на процесната яхта. Несъмнено с оглед на този предмет на дейност е било сключено и процесното съглашение по чл. 15, ал. 2 от договора от 2.02.2018 г. Следователно, следва да се приеме, че уговаряйки предоставянето на ползването на яхтата страните са имали предвид, че нейното ползване ще се предостави съобразно обичайните условия, при които ответникът предоставя на своите клиенти туристическите си услуги за същата яхта – като осигури екипаж и поеме всички обичайни разходи за 1-седмично ползване на яхтата. Що се отнася до това, че не е уговорено място на предаване и на връщане на яхтата и район на плаване, то тези въпроси подлежат на допълнително уговаряне между страните, но при всички случаи това не обуславя липса на съществено съдържание в процесния договор и не води до неговата недействителност.

4. Предвид гореизложеното неоснователни се явяват следващите две възражения на ответника.

Клаузата на чл. 15, ал. 2 е самостоятелен договор, различен от предварителния договор за продажба на яхтата. По тази причина е без значение, че липсва задължение от ответника за заплащане на възнаграждение на брокера за посредничеството по продажбата на яхтата, а такова задължение има продавача /чл. 7, ал. 2/ и, че тази клауза не била възпроизведена в последващия окончателен договор за продажба. При това страните по окончателния договор са различни от страните по съглашението по чл. 15, ал. 2 от договора от 2.02.2018 г. Ето защо действието на клаузата на чл. 15, ал. 2 не е отпаднало поради последващия окончателен договор.

5. Що се отнася до възражението, че не били налице уговорените условия за предоставяне на ползването на яхтата през 2018 г. и 2019 г., въззивният съд намира следното:

Обхватът на това възражение е ограничен – липсата на уговорените условия се оспорват само поради това, че яхтата е била ангажирана /заета/ изцяло през 2018 г. и 2019 г. Ответникът **не е заявил** оспорване на другите условия по чл. 15, ал. 2, и по-специално – че ищецът своевременно е заявил искане за ползване през конкретно посочен период през 2018 г.

Така заявеното оспорване лимитира предмета на доказване по чл. 153 ГПК, в който влизат само **спорните** факти от значение за решаване на делото. Спорни са тези факти, по които между страните има спор, който е обективизиран в техните изявления по делото в рамките на установените процесуални срокове за това. Както е изяснено и в практиката на ВКС по чл. 290 ГПК^[1] в исковата молба ищецът въвежда фактите, на които основава иска си, с изрични твърдения, че са настъпили, но и когато се позовава на правните последици, които осъществяването им е породило (чл. 127, ал. 1, т. т. 4 и 5 ГПК). Ответникът може да ги оспори в писмения отговор на исковата молба с изрични твърдения, които ги опровергават или с възражение, което изключва тяхното осъществяване (чл. 131, ал. 2, т. 4 и 5 ГПК). Неоспореният факт е в предмета на делото, но е изключен от обсега на доказване. В решението си по спора съдът е длъжен да приеме, че неоспорният факт се е осъществил, освен ако събраните по делото доказателства за другите релевантни факти го изключват. Съдът не може да основава решението си на обстоятелство, което ответникът не е заявил като възражение срещу иска в отговора на исковата молба, доколкото по силата на чл. 6, ал. 2 и чл. 8, ал. 2 от ГПК фактите по делото и възраженията срещу тях се сочат само от страните.

В настоящата искова молба изрично е посочено /стр. 2/, че „*ищецът е отправил многобройни покани във връзка с изпълнението на поетото от купувача задължение по чл. 15, ал. 2 от предварителния договор, като ясно е заявил желание да използва плавателния съд през 2018 г.*“. Това фактическо твърдение на ищеца не е било оспорено от ответника нито в отговора по чл. 131 ГПК, нито впоследствие в хода на първоинстанционното производство. Както бе посочено, оспорването е било в друга насока, а именно – че яхтата е била ангажирана /заета/ изцяло през 2018 г. и 2019 г., а не че не е имало отправени искания от ищеца за ползване през конкретно посочени периоди. По този причина и в доклада по чл. 146 ГПК първоинстанционният съд не е разпределял тежест за доказване за този факт, тъй като той не е бил спорен по смисъла на чл. 153 ГПК.

Въпреки това обаче и в нарушение на чл. 153 ГПК в обжалваното решение е приет за недоказан този факт – че е имало отправено от ищеца искане за ползване на яхтата през конкретен 1-седмичен период от 2018 г., вследствие на което искът е отхвърлен. Според въззивния съд наличието на своевременно отправено искане за 2018 г., като неоспорен от ответника факт, следва да се приеме за установен. Независимо от това обаче за същия факт във въззивното производство

са събрани и нови доказателства – разпитана е свидетелката М. З.. Показанията ѝ също установяват неоспореното от ответника обстоятелство за наличието отправени през 2018 г. от ищеца до ответника искания за предоставяне ползването на яхтата с предложения за конкретни периоди за ползване съобразно уговореното между страните. Макар и преценявани съобразно чл. 172 ГПК, доколкото е служител на ищеца, показанията на свидетелката следва да се кредитират, тъй като съответстват и на останалите доказателства и най-вече – на съдържанието на самата клауза на чл. 15, ал. 2, уговорена в началото на 2018 г. и касаеща същата 2018 г., което е индиция, че ищецът вече е имал конкретно намерение за ползване на яхтата през конкретен период. Алогично е да се приеме, че няколко седмици или месеци след уговорката ищецът вече ще е променил намерението си и ще се е отказал от уговорената възможност да ползва яхтата, което не се твърди и от ответника. Всъщност, показанията на свидетелката потвърждават житейски логичното – че след като веднъж е постигнал уговорката по чл. 15, ал. 2 още същата година ищецът е предприел необходимите стъпки за нейното активиране, което съответства напълно на стопанския му интерес от това съглашение, в противен случай неговото сключване би било безсмислено. Ето защо това обстоятелство следва да се приеме за доказано.

Не е спорно, че ответникът е отказал да предостави на ищеца яхтата за ползване през посочените от последния периоди – доколкото ответникът сам твърди, че яхтата е била ангажирана изцяло през 2018 г. и 2019 г. и затова не е представена на ищеца. Както бе изяснено по-горе обаче, в тази хипотеза и съобразно уговореното в чл. 15, ал. 2 от договора ответникът следва да предложи на ищеца за ползване *„първата налична дата“*, т.е. **сам да предложи друг възможен 1-седмичен период през 2018 г. или 2019 г.**, през който ще осигури наличността на яхтата. Ответникът нито твърди, нито доказва, че е отправил подобно насрещно предложение към ищеца, а липсата на такова се потвърждава и от показанията на свидетелката З.. При това положение ответникът е в неизпълнение на задължението му по чл. 15, ал. 2 от договора от 2.02.2018 г. Не се твърдят и установяват обективни оневиняващи неизпълнението причини /случайно събитие или непреодолима сила/, като специално следва да се подчертае, че наемането на яхтата от клиенти на ответника не е такава причина за 2019 г., а единствено за 2018 г. При наличие на своевременно отправено искане от ищеца през 2018 г. и заетост на яхтата през 2018 г., ищецът е бил длъжен да осигури ползването на яхтата от ищеца през 2019 г., като предложи конкретен 1-седмичен период на ползване през 2019 г. За 2019 г. ответникът не може да се оправдава със заетостта на яхтата, а е длъжен да направи всичко възможно да осигури на ответника уговореното ползване, вкл. като направи съответните разчети и дългосрочни планирания. Ето защо въззивният съд приема за установено пълното неизпълнение на задължението на ответника по чл. 15, ал. 2 от договора от 2.02.2018 г., по причини, за които той отговаря.

6. Заради това неизпълнение ищецът претендира от ответника заплащане на сумата 16 000 евро, която е квалифицирал като обезщетение за неизпълнение на задължението на ответника по чл. 15, ал. 2 от договора от 2.02.2018 г.

Ответникът е възразил, че липсват доказани вреди за ищеца – претърпени загуби или пропуснати ползи от неизпълнението. Въззивният съд намира възразението за неотносимо към настоящата претенция.

Според чл. 79, ал. 1 ЗЗД ако длъжникът не изпълни точно задължението си, кредиторът има право да иска изпълнението заедно с обезщетение за забавата **или да иска обезщетение за**

неизпълнение, а според ал. 2 – когато се иска **обезщетение вместо изпълнение**, длъжникът може да предложи първоначално дължимото заедно с обезщетение за забавата, ако кредиторът има още интерес от изпълнението. Както е изяснено в правната теория^[2] и в съдебната практика предвиденото в чл. 79, ал. 1 ЗЗД „*обезщетение за неизпълнение*“ има компенсаторен характер и при договорно неизпълнение включва два елемента: **1)** паричната равностойност на дължимата по договора непарична престация – т.нар. обезщетение вместо изпълнение по смисъла на ал. 2, и **2)** обезщетение за вредите, причинени от неизпълнението. Паричната равностойност на първоначално дължимото е сурогат /заместител/ на реалното изпълнение, а не е проява на гражданска отговорност. Форма на гражданска отговорност е единствено обезщетението за претърпените от неизпълнението вреди, разбирани като допълнително настъпили за кредитора негативни последици, различни от самата неизпълнена престация. Тези негативни последици могат да бъдат от имуществен или неимуществен характер. Само за имуществените вреди се отнася и чл. 82 ЗЗД, разделящ вредите на претърпени загуби или пропуснати ползи. Неимуществените вреди са обезщетими и при договорно неизпълнение /ТР № 4/29.01.2013 г. на ВКС – ОСГТК/. Безспорно при претенция за обезщетение за вреди, кредиторът следва да докаже настъпването и размера на тези вреди по отделни видове и пера. При претенция за обезщетение вместо изпълнение единственото, което следва да се докаже е паричната равностойност на дължимата по договора непарична престация /ако престацията е парична, искът за присъждането ѝ е такъв за реално изпълнение, а не за обезщетение вместо изпълнение/. В тази хипотеза длъжникът може да осуети присъждането на обезщетение вместо изпълнение, ако предложи и извърши реално изпълнение, доколкото интересът на кредитора да го получи не е отпаднал, заедно с обезщетение за забавата^[3].

В настоящия случай ищцовата претенция не е за обезщетение за вреди /претърпени загуби или пропуснати ползи/, а е за паричната равностойност на дължимата по договора непарична престация – обезщетение вместо изпълнение. По тази причина е напълно ирелевантно дали ищецът е доказал настъпването на вреди. От значение е единствено, че е налице неизпълнена от ответника непарична престация по договора. Ответникът не е предложил реално изпълнение в хода на процеса, а и предвид това, че тя е следвало да се изпълни през 2018 г. или 2019 г., е очевидно, че интересът на кредитора от реално изпълнение е отпаднал понастоящем.

Процесната непарична престация се изразява в обещаното ползване на процесната яхта за 1 седмица през 2018 г. или 2019 г. Паричната равностойност на тази престация се изразява в паричната сума, който ищецът би заплатил като разходи, за да наеме същата яхта за същия 1-седмичен период през посочените години. За установяване на тази парична равностойност е прието заключение на съдебна експертиза, което въззивният съд кредитира. Същото е установило на база публикувани туристически оферти от самия ответника за същата яхта, че средната наемна цена на същата за 1 седмица извън м. 07 и 08, е в размер на 16 000 евро през т.нар. среден сезон, включваща и разходите за екипаж.

Възражението, че в обезщетението не следва да се включват разходите за наемане на екипаж, гориво, провизии и др. разходи, тъй като не били уговаряни от страните, бе разгледано по-горе и бе прието за неоснователно.

Ето защо дължимото от ответника на ищеца обезщетение вместо изпълнение е в размер на 16 000 евро.

7. Ответникът е направил възражение за погасяване по давност на това вземане. Давността тече

от изискуемостта на вземането /чл. 114, ал. 1 ЗЗД/. Вземането за обезщетение вместо изпълнение е изискуемо от същата дата, от която е изискуемо и реалното изпълнение. Процесното реално изпълнение е било изпълняемо през 2018 г. и 2019 г., но длъжникът е изпаднал в забава след изтичането на 2019 г., т.е. то е станало изискуемо от 1.01.2020 г. От този момент и до подаване на процесната молба за издаване на европейска заповед за плащане /31.08.2020 г./ не е изтекъл дори и претендиращият от ответника 1-годишен давностен срок по чл. 357, т. 2 КТК. При това този специален давностен срок не е приложим, тъй като не се касае до договор за наем на кораб. Неприложими са и останалите хипотези на чл. 357 КТК, а е приложима общата 5-годишна давност по чл. 110 ЗЗД, която също не е изтекла.

Следователно, искът по чл. 79, ал. 1 ЗЗД е изцяло основателен за сумата 16 000 евро, заедно с претендираната законна лихва от подаване на исковата молба /31.08.2020 г./ до изплащането.

Предвид гореизложено обжалваното решение следва да се отмени, а искът – да се уважи.

II. По разноските за производството

При този изход на спора и на осн. чл. 78, ал. 1 ГПК право на присъждане на разноски има само ищеца, който е заявил своевременна претенция.

Такива са доказани в общ размер 11 722,35 лв., от които: 1) 1 728,96 лв. – разноски по заповедното производство, от които 40 лв. – за държавната такса по молбата за европейска заповед за плащане, 391,17 лв. – разноски за снабдяване с удостоверение за актуално състояние на ответното дружество от Гърция, 97,79 лв. – разноски за връчване на книжа в Гърция и 1 200 лв. – за заплатеното адвокатско възнаграждение за заповедното производство по представената фактура № 4124/31.07.2020 г. и банково извлечение от 27.08.2020 г.; 2) 1 211,73 лв. – за държавната такса по исковата молба, 3) 97,79 лв. – разноски за връчване на книжа в Гърция, 4) 288 лв. – разноски за превод на документи на гръцки език, 5) 500 лв. – депозит за съдебна експертиза, 6) 4 290 лв. – за заплатеното адвокатско възнаграждение за първата инстанция по представената фактура № 4799/6.10.2021 г. и преводно нареждане от 7.10.2021 г., 7) 605,87 лв. – за заплатената държавна такса по въззивната жалба, и 8) 3 000 лв. – за заплатеното адвокатско възнаграждение за въззивното производство по представената фактура № 4916/7.12.2021 г. и преводно нареждане от 13.12.2021 г.

Ответникът в заседанието на 15.10.2021 г. пред СГС е направил своеременно възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на ищеца, което въззивният съд намира за частично основателно. Минималното възнаграждение, изчислено по правилата на чл. 7, ал. 2, т. 4 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, е в размер на 1 468,80 лв. без ДДС или 1 762,56 лв. с ДДС. От представената № 4799/6.10.2021 г. е видно, че в случая е начислен ДДС, но размерът от 4 290 лв. надхвърля 2,5 пъти минималния размер. Според въззивният съд това не съответства на действителната фактическа или правна сложност на делото в първата инстанция. Ето защо разноските в тази част следва да се редуцират до 3 000 лв. – колкото е уговореното възнаграждение за въззивната инстанция. При това положение на ищеца следва да се присъдят разноски в общ размер на 10 432,35 лв.

Така мотивиран Софийският апелативен съд,

[1] вж. решение № 83/3.11.2017 г. по гр.д. № 2383/2016 г. на ВКС, II г.о.; решение № 213/15.01.2018 г. по гр. д. № 856/2017 г. на ВКС, III г.о.; решение № 185/21.10.2020 г. по гр. д. № 4494/2019 г. на ВКС, IV г.о., и др.

[2] вж. Т. Конов, Основание на гражданската отговорност, изд. 1995 г., стр. 22 – 26.

[3] така решение № 228/12.07.2011 г. по гр.д. № 1859/2009 г. на ВКС, IV г.о.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решението от 28.10.2021 г. по т. д. № 510/2021 г. на Софийския градски съд, VI-18 състав, вместо което постановява:

ОСЪЖДА „Си Енерджи“ Н.Е.П.А., с идентификационен № EL996999361, регистрирано в Регистъра на мореплавателните дружества с плавателни съдове за отдих под № 2365, със седалище и адрес на управление – Република Гърция, гр. Глифада, Атика, пощенски код 16674, ул. „Елефтериас“ № 28, да заплати на **„БГ Яхтинг“ ЕООД** с ЕИК – 201580070, със седалище и адрес на управление – гр. Несебър, ул. „Монсенъор Анжело Ронкали“ № 6, **на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите сумата 16 000 евро**, представляваща обезщетение вместо изпълнение на задължение на ответника по чл. 15, ал. 2 от предварителен договор за покупко-продажба на плавателен съд от 2.02.2018 г. за безвъзмездно предоставяне ползването на плавателен съд, заедно с приложимата в България законната лихва от 31.08.2020 г. до изплащането, **а на основание чл. 78, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс сумата 10 432,35 лв.** – разноски за съдебното производство.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд при условията на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____